

Indledningen er redigeret af Kim Steen Ravn og Jon Tafdrup

Tilsyn ved ph.d. Vibeke A. Pedersen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på [www.grundtvigsværker.dk](http://www.grundtvigsværker.dk)

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

# Indledning til

## “Den Husvilde”

ved Katja Gottlieb

### Indhold

- 1 Baggrund
- 2 Form og indhold
- 3 Fra syv til fire strofer
- 4 Anvendt litteratur

## 1 Baggrund

Grundtvigs salme “Den Husvilde” blev trykt første gang den 15. juni 1856 på de første sider af *Budstikken. Et Folkeskrift til Oplysning og Opbyggelse*. Tidsskriftet blev udgivet og redigeret af præsten Frederik Engelhardt Boisen, til tider omtalt “Budstikke-Boisen”, der var en del af kredsen omkring Grundtvig.

## 2 Form og indhold

“Den Husvilde” bestod i førstetrykket af 7 strofer à 6 verselinjer, der følger rimskemaet a-B-a-B-c-c. Salmen bygger, som titlen antyder, direkte på Jesu ord fra Matt 8,20, hvor han advarer en skriftklog, der vil følge ham, om at: “Ræve har huler, og himlens fugle har reder, men Menneskesønnen har ikke et sted at hvile sit hoved”. Med dette sigter Grundtvig til Jesus som hjemløs på jorden, ikke bare gennem hans levede liv, men også siden i symbolsk forstand: “Saa [dvs. således, sådan] gaar Vorherre med Naadens Ord / Husvild og fattig omkring paa Jord!” (strofe 1, vers 5 f.).

Salmens struktur følger kristendommens historie, lige fra Jesus gik omkring og prædikede og kaldte de trætte og plagede mennesker til hvile i Guds nåde, og alligevel kun modtog utak (strofe 3), over de mange århundreder op til salmens nutid, hvor han har virket usynligt i ånden, men fortsat mødt modstand: “Ulvene tuder i Løvens

Spor, / Hundene gjøer ad Guds Naades Ord!” (strofe 4, vers 5-6).

På trods heraf bringer Kristus stadig sin nåde til dem, der åbner deres hjerter, når han banker på, altid med “Ordets Guldhammer” (strofe 5, vers 1), der jf. ordsproget (se kommentar hertil) kan forstås som den nøgle, der lukker alle døre op. For dem, der tager imod Kristus, begynder det evige livs nytår (strofe 6). Herfra vender salmen tilbage til udgangspunktet og slår fast, at nok tilbyder verden ikke Kristus en bolig, men på trods heraf ejer han det sande liv og lykken, og måske vigtigst: han deler dette med enhver, der tror (strofe 7, vers 5 f.).

Uffe Hansen beskriver Grundtvigs salme, hvor Jesus er afbilledet som en fattig tigger, som “et grelt Modbillede til megen kirkelig Kristendom, der sætter en Ære i at gøre Jesus stor, afbilder ham med Glorie og med saa skøn en Skikkelse, som det er muligt for Kunstnere at male, ogsaa ofte i Digternes Ordmalier. Her gaar han som en fattig Stodder med Tiggerposen og Støttestaven, husvild og fattig – i sin Fornedrelse, som han har paataget sig for at møde os som vor Ligemand” (Hansen 1966, s. 92).

### 3 Fra syv til fire strofer

“Den Husvilde” gik fra *Budstikken* videre til tidsskriftet *Dansk Kirketidende*, hvor den blev bragt allerede ugen efter, den 22. juni 1856. Her blev salmen gengivet på tidsskriftets første side med noten “(trykt i ‘Budstikken’ Nr. 12)” anført under titlen. I begge tidsskrifter var alle salmens oprindelige syv strofer medtaget. Det samme var tilfældet, da salmen siden blev optaget i *Sangværket* 1875, *Salmer og aandelige Sange*, bind 4, der har undertitlen *Kristenlivet i Salme-Sang*. Heri har den nummer 17.

Som Anders Malling beskriver det i *Dansk Salmehistorie*, gik salmen herfra i forskellige forkortede og/eller bearbejdede versioner videre til en række salmebøger (Malling 1964, s. 452), inden den blev optaget i *Den Danske Salmebog* (1953) i en forkortet version, der bestod af fire strofer. Det er de samme fire strofer, de oprindelige strofer 1, 3, 5 og 7, der i dag er optaget i den autoriserede salmebog, hvor salmen har nummer 163 og er placeret i afsnittet “Troen på Guds Søn – Jesu liv”.

### 4 Anvendt litteratur

- *Budstikken. Et Folkeskrift til Oplysning og Opbyggelse* (1856), nr. 12, 15. juni. København.
- *Dansk Kirketidende* (1856), nr. 28, 22. juni. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1868-1881) *Salmer og aandelige Sange*, bind 1-5; bind 4 (1875). København.
- Hansen, Uffe (1966) *Grundtvigs Salmedigtning*, bind 2. København.
- Malling, Anders (1964) *Dansk salmehistorie*, bind 4. København.